

Izhaja vsak ponedeljek
in četrtek ob 8. uri
— predpoldne. —
Stane za celo leto 15 l.,
za pol leta 8 l., za četrt
leta 4 l. Za inozemstvo
celo leto 30 l.
Na naročila brez
dopisane naročnine se
ne oziramo.
Odgovorni urednik:
RIHARD OREL.

GORIŠKA STRAŽA

Številka 87. V Gorici, v ponedeljek zvečer 5. novembra 1923. Letnik VI.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglaš
se računajo po dogovo
ru in se plačajo vnaprej
List izdaja konsorcij
„GORIŠKE STRAŽE“
Tisk. S. Spazzal
v Trstu.
Uprava in Uredništvo:
ulica Mameli 5.
(prej Scuole).

Protesti starišev!

Proti vničevanju in zatiranju slovenskih ljudskih sol se dvigajo ogorčeni slovenski stariši s protesti, na pristojna državna oblastva.

Par s srčno krvjo pisanih protestov priobčujemo v nastopnem.

Protest Rihemberka.

Podpisani stariši občine rihemberške protestiramo svečano pred Bogom in človeštvom proti uvedbi italijanskega učnega jezika na naših ljudskih šolah. Pokoreč se oblastvenemu ukrepu, ki obsoja naš jezik na vešala, ga smatramo za nezasišano nesrečo, za največjega izmed udarcev, ki padajo na nas dan za dnem in večajo naš obup. Dvigamo ta svoj glas, da bi ga slišali daleč in da bi zatemnil otročje jecljanje nekaterih ohromelih duš, ki nam podtikajo drugačno mnenje, kot je zgoraj izraženo, in katerim izražamo na tem mestu svoje najgloblje zaničevanje.

(Sledi 280 podpisov).

Protest občine Vrtojbe.

Podpisani slovenski stariši v Vrtojbi pri Gorici so z ogorčenjem zaznali, da se je uvedel v šolskem letu 1923-24. v prvem ljudsko-šolskem razredu italijanski učni jezik, dočim se je materinemu jeziku: slovenščini odmeril le skromen pouk. Proti tej nečloveški, nekulturni uvedbi dvigajo podpisani slovenski stariši najodločnejši ugovor ter zahtevajo, da se spoštuje njihove naravne in božje pravice do otrok kakor tudi pravice otrok do vzgoje in izobraževanja v materinem jeziku. Podpisani slovenski stariši pa bi pozdravili pouk italijanskega jezika, ki bi značil za njihove otroke pridobitev na duševnem in gmotnem bogastvu.

(Sledi 65 podpisov).

Protest občine Št. Peter.

Podpisani slovenski stariši odločno ugovarjajo, da se je uvedel na ljudski šoli v Št. Petru pri Gorici za prvi razred italijanski učni jezik, kar nasprotuje vzgojnim, naravnim, človeškim in božjim zakonom ter zahtevajo, da se njihovi otroci poučujejo v slovenskem materinem jeziku. Nič pa ne ugovarjajo, če se na ljudski šoli poučuje tudi italijanski kot obvezen učni predmet, ker se zavedajo potrebe, da znajo njihovi otroci tudi italijanski jezik in ker znajo ceniti visoki kulturni pomen znanja italijanščine.

(Sledi 62 podpisov).

Protest občine Šturije-Zapuže

Podpisani stariši šoloobveznih otrok, opiraje se na naravno in božjo postavo, slovesno in glasno protestiramo proti uvedbi italijanskega učnega jezika v ljudski šoli. Mi smo po naravi stariši svojih otrok, ki so kri naše krvi. Rediti in vzgojiti jih moramo s skrbjo in trudom, zato hočemo in tudi zahtevamo, da častijo in spoštujejo tudi zastopniki države, vezani na naravno in božjo postavo, naš jezik in rod in zato nočemo, da bi naši otroci, ki vstopajo v šolo, čutili, da je njih jezik in rod starišev manj vreden od italijanskega. Mi plačujemo šolo in pošiljamo v njo svoje otroke, da se česa naučijo, tudi državnega jezika, a pouk se mora vršiti v materinem jeziku, ki je nujna in naravna podlaga prvotnega pouka. Pravic, ki nam jih dajeta Bog in narava, ki jih vsak kulturen in civiliziran človek priznava, si ne damo vzeti. Državi damo vse, kar zahteva, naravnim in božjim pravicam ter zavesti, ki jo imamo kot kulturni in civilizirani ljudje v srednji Evropi, se ne odpovemo.

(Sledi 95 podpisov).

Kaj se godi po svetu?

Dogodki v Nemčiji drže ves civilizirani svet v napeti pozornosti. Francoski nacionalizem izvršuje velikopotezen politični načrt, ki naj vniči enotnost nemške države in ustvari na njenih razvalinah vojaško in gospodarsko nadvlado Francozov v Evropi. Že pred leti so se pogajali francoski oblastniki z nemškimi podjetniki v Porurju in jih hoteli prisiliti, da odstopijo francoskemu kapitalu del svojih velikanskih industrijskih podjetij v porenskih deželah. Nemški industrijski magnati Stinnes, Krupp in Wolff so ponujali sporazum, toda Francozi so zahtevali premoč in komando nad nemško industrijo, česar pa Nemci niso marali sprejeti. Zato so vkorakali Francozi v Porurje in začela se je ostra borba nemške industrije in proletariata proti francoskemu imperializmu, ki je trajala skoro tri četrt leta ter končala s popolnim porazom Nemčije. Boj v Porurju je bil v bistvu boj med francosko in nemško industrijo, boj nemških velepodjetnikov za neodvisnost od duševne nadvlade francoskega kapitala. Sedaj ko je Nemčija na tleh, so se pričela iznova »pogajanja« in ravnokar došle vesti poročajo, da bo »dogovor« med Francozi in nemškimi magnati kmalu sklenjen.

Gospodar in hlapci.

Kakšen »dogovor« je to, si lahko vsak misli. Jasno je vsakomur, da ne gre za pogajanja in sporazum, temveč za kapitulacijo. Sodelovanje med nemškimi podjetniki in Francozi je sodelovanje med gospodarjem in hlapcem. Francozi niso vkorakali v vojsko v Porurje, da bi z Nemci sodelovali, temveč da bi se polastili življenskih središč nemškega gospodarstva in postali tako gospodarji evropske industrije. To je smisel »dogovora« med Stinnesom in francoskimi oblastniki.

Francozi so napeli vse sile, da bi nemški kapitalisti izročili svoja podjetja hitro in brez šuma in zato so odločno odklanjali, da bi se berlinska vlada vdeleževala pogajanj. Nemška država mora biti izločena, kajti ona bi se upirala in bi protestirala, da bi odmevalo po vsem svetu. Proč torej z neprijetno posredovalko! Nemški kapitalisti se pogajajo na lastno pest in pustili so tako na cedilu nemško državo. Da rešijo svoje milijarde, so se sprijaznili s sovražnikom. Prvo je žep, potem pride šele narodni ponos in ljubezen do domovine. Da spravijo na varno svoje premoženje, so izdali najvišje koristi svojega naroda.

To je patriotizem kapitalistov.

Da bi se korenito iznebili vpliva iz Berlina, so Francozi poslali v boj nemške odpadnike in jim ukazali, naj proglase neodvisno rensko republiko. Samostojna država ob Renu, odcepljena od Nemčije in podvržena francoskemu pokroviteljstvu, bi vničila za vedno vpliv Berlina in izročila Francozom neizmerna bogastva v roke. Proti temu poskusu se ni uprlo le domače prebivalstvo, temveč tudi Angleži. Francozi so se vsled tega navidezno umaknili in izjavili, da se ne morajo vrmešavati v notranje razmere na Rurskem, zaklinjaje se,

da niso nikdar podpirali gibanja odpadnikov. Te dni so separatisti napadli zopet mesto Achen in zasedli javna poslopja, toda na pritisk Angležev so Belgijci in Francozi separatiste pregnali iz mesta, kar dokazuje, da vpoštevata Francija vsaj deloma voljo Angležev. V vsem Porurju so odpadniki danes premagani.

Italijanske koristi ogrožene!

Prevrat, ki ga je zanetila Francija na Nemškem, je zadela tudi Italijo na občutljivem mestu. »Popolo« pravi izrecno: »Monopol Francije nad industrijo Evrope bi ogrožal naše koristi in zajamčil Francozom vojaško nadvlado nad kontinentom, kar bi pomenilo trajno nevarnost za našo neodvisnost. Dolžnost Italije je brez dvoma ta, da pobija do konca francosko politiko.« Tako piše »Popolo« in kliče svojim čitateljem, da se »zunanja politika Italije nikakor ne izčrpava na Reki in v javkanju radi Visa in Pelagruže. V Porurju in ob Renu se igra igra, od katere so odvisni naši interesi in naša bodočnost.«

Toda neke v Porurju, temveč tudi v ostali Nemčiji dozorevajo dogodki, od katerih se čuti Italija ogrožena. Francoska politika je izvala v Nemčiji prevrat, ki bo spremenil obličje nemške države. Izbruhnili so boji med nacionalistično Bavarsko in socialistično Saksosko, med Berlinom in ostalimi deli države. Ako zmaga Bavarci in podleže Berlin ter saksonski socialisti, pade Nemčija v oblast nacionalizmu in militarizmu. »Zavpiti moramo na ves glas« — pravi Popolo — »da bi imelo to najbolj obžalovanja vredne posledice za italijansko politiko.«

Nemški iredentizem v Italiji.

»Bavarski vpliv bi dobil v Nemčiji premoč in bi okrepil na maf nemški iredentizem ob meji ter protiitalijansko gibanje na avstrijskem Tirolskem.« Vsi naporji za poitalijančenje Nemcev bi bili torej brezuspešni. Ker je pa nemogoče držati Nemčijo trajno na tleh, bi »prisilil ta položaj Italijo k novim vojaškim naporom, da brani svoje ogrožene meje.«

Take bi bile torej po mnenju Italijanov posledice, ako zmaga na Nemškem nacionalistična smer Bavarccev.

In res se zdi, da so socialisti politisnjeni ob zid in da zmaguje na celi črti nacionalistična desnica. Že zadnjič smo poročali, kako je nastopila berlinska vlada proti socialistom in komunistom na Saksoskem z oboroženo silo, medtem ko se ni upala do danes niti migniti proti Bavarcem. Berlinska vlada je sicer zbrala petino svoje vojske na türinški meji, toda vkorakati na Bavarsko ni imela poguma. Zbala se je oboroženega spopada s Hitlerjem in Ludendorffom, ker ju smatra za premočna.

Vlada brez socialistov.

V Berlinu se trudijo na vse kriplje, da bi pomirili Bavarce in se z njim sporazumeli ter sprijaznili. Ker kričijo Bavarci in desnica, da so socialisti nesreča Nemčije in da se nacionalisti nikdar ne bodo pogajali z

vlado, v kateri sedijo socialistični ministri, je Stresemann povzročil vladno krizo in vrgel socialiste. Veliko parlamentarno zavezništvo med socialisti in meščanstvom je pokopano, državno krmilo je vzela v roke desnica, ki je Bavarcem prijazna. S tem je sicer Stresemannova vlada ogrožena, ker utegne zgubiti večino v parlamentu, toda tudi to je vzel Berlin nase, le da potolaži in pomiri Bavarce. S padcem socialistov se je nedemokratičen in reakcionaren sistem povojne Evrope raztegnil tudi na Nemčijo in se bo tudi tu vko-reninil.

„Udar na Berlin“

Izločitev socialistov pa ni nikakor pomiril bavarskih nacionalistov. Kakor poročajo nemški listi, se na Bavarskem oboroževanje nadaljuje z največjo naglico. Kar javno in odkrito kliče Hitler svoje ljudi na mobilizacijo in v bavarskih vojašnicah se vpoklicanci preoblačijo in oborožujejo. Če se Hitlerjevi privrženci ne odzovejo pozivu, hodi po nekaterih krajih ponje orožništvo. Vse kaže, da hočejo bavarski nacionalisti pospešiti svoj pohod proti Berlinu. Hitler je imel te dni govor, v katerem se je izjavil, da bo treba kmalu udariti. Nemško vprašanje ne bo rešeno nikdar, — je rekel — ako ne zaplapola na berlinskem gradu naša zastava.

Prišel je že čas, ko se ne more več ničče ustavljati tej dolžnosti. Tako je rekel Hitler. Napeto čakamo, kako se bodo razvijali nemški dogodki v najbližji bodočnosti.

Homatije na Grškem.

Po popolnem porazu grške vojske v Mali Aziji je izbruhnila na Grškem revolucija in generali so proglasili v državi vojaško diktaturo. Novi oblastniki sod ali pomoriti bivše ministre, češ da so krivi velike narodne nesreče. Vladi, ki je to izvršila, načeljuje predsednik Gonatas, njemu stoji ob strani polkovnik Plastiras. Ta dva voditelja sta slavnata moža Venizelosa, kateri drži v rokah vse niti sedanje vladne politike. Venizelos, o katerem pravi Nitti, da je najbolj prebrisan diplomat naše dobe, je znan vsemu svetu iz vojnega časa, ko je vodil ostro borbo proti grškemu kralju Konstantinu, ker je ta držal z Nemci. Posrečilo se mu je pregnati kralja iz dežele in zavladata nad Grčijo. Toda pozneje se je kolo sreče obrnilo. Venizelos je podlegel kralju ter zbežal kakor prej Konstantin sedaj sam v tujino. Zdelo se je, da je Venizelos za vedno likvidiran. Kar maenkrat je pa grški poraz na Turškem spravil moža zopet na površje in revolucionarna vlada Gonatasa in Plastirasa je postala dolga roka Venizelosa. Prebrisan politik je bil zopet gospodar Grčije.

Kraljevska hiša v nevarnosti.

Zmaga Venizelosa je pomenila hud udarec za grško dinastijo, ki vidi v Venizelosu svojega najnevarnejšega protivnika. Dokler je ta mož na moči, grška kraljevska hiša ne more mirno spat. Zato se je začelo v preteklih mesecih skrivno gibanje med privrženci kralja, pripravljal se je upor proti obstoječi vojaški vladi, ki naj strmoglavi Venizelosa. General Metaksas je zbral okoli sebe kralju vdane častnike in organiziral

DNEVNE VESTI

del vojaštva proti vladi. Ko je bilo vse pripravljeno, je izbruhnil obo- rožen upor v različnih delih države ob enem. Kraljevska hiša je pričako- vala s trepetajočim srcem, kako se podjetje izteče, toda kakor že večkrat je tudi topot zmagal Venizelos. Nje- gova vlada je upor zatrla v krvi in dala postreliti veliko število vstaških častnikov. Dimastija je doživela te- žak poraz. Venizelos in njegovi pri- staši so začeli premišljevat, ali bi ne kazalo, obračunati s kraljevsko hi- šo za večne čase. Pognati je treba iz dežele vse člane dinastije in pro- glasiti republiko. V grški javnosti se je kar odkrito pisalo in govorilo, da se bliža ustanovitev republike.

Premirje z monarhijo.

Toda v zadnjem trenutku se je pro- glasitev grške republike preložila. Voditelji venizelistične struje so se zbrali k posvetovanju in sklenili, da pustijo kralja Jurija II. za sedaj še na prestolu. Zakaj se je to zgodilo? Zato ker Venizelos ve, da ima kralj še znatno število pristašev v deželi in pa zato, ker je nova grška vlada zgubila prejšnjo podporo Anglije. Po vničanju grške vojske v Mali Aziji je namreč Anglija spoznala, da so Grki zelo šibek in malovreden zaveznik, na katerega ni mogoče zidati. Vsled tega so spremenili v Londonu kore- nito svojo politiko, ustavili doseda- njo pomoč Grčiji, iskaje na vzhodu

novih zaveznikov. Angleži iščejo se- daj stike z Bolgari in z dosedanji sovražniki Turki. Tako se čuti Veni- zelos precej osamljenega in njegova vlada v Atenah je navezana odslej naprej izključno na lastne sile. Brez denarne in politične pomoči Anglije si pa Venizelos trenutno ne upa str- moglaviti kralja in proglasiti repu- bliko. Bilo bi to prenevarno podjetje. Zato so njegovi pristaši pustili Ju- rija II. na prestolu, čakajo na bolj ugodne čase. Vsekakor pa je položaj kraljevske hiše danes omajan in re- publikanstvo raste tudi na Grškem kakor v ostalih državah Evrope.

Turška republika.

Da republikansko gibanje zmaguje po vsem svetu, to vidimo najlepše na Turškem. Kemal paša, zmagovi- ti vodja turške vojske, je odpravil monarhijo in proglasil republiko. Ustavotvorna skupščina v Angori je izvolila Kemal pašo za predsednika turške republike. Celo Turki, ki so sultana častili tekom stoletij kot za zastopnika božjega na zemlji, so se izjavili za republiko. Tako opazuje- mo, da se republikansko gibanje širi z veliko močjo iz države v državo in tudi tam, kjer stoji na čelu držav kralji, se morejo vzdržati le toliko časa, dokler se vežejo z vladajočimi strankami, kar vidimo n. pr. v Špa- niji, na Bolgarskem in drugod.

Uzakonjena krivica.

Na protest naših poslancev proti vni- čenju slovenskih ljudskih šol je odgovo- rila vlada z batinami. Najprej je poslal minister Gentile poslancem pismo, v katerem pravi, da se s krivico popolno- ma strinja in jo iz srcā odobruje, sedaj pa je izšel v uradnem listu od 24. okt. (št. 2185) celó zakon, ki prinaša smrtno obsodbo drugorodnih šol.

Člen 4. pravi dobesedno:

«V vseh ljudskih šolah kraljevine se vrši pouk v državnem jeziku.

V občinah, kjer se navadno govori drug jezik, se bo ta poučeval kot pred- met v DODATNIH urah.

Pouk drugega jezika je obvezen za drugorodne učence, ako so zahtevali njihovi starši ali zakoniti zastopniki za- četkom leta vpis.»

V 17. členu pa razlaga zakon, kako se bo poitalijančil letos prvi razred, prihod- nje leto drugi razred in tako dalje, dokler ne bo iztrebljena iz slovenske zemlje zadnja slovenska šola. Vrv se torej ne zadrzne naenkrat okoli vratu, temveč počasi v ponovnih sunkih.

Dokazali bomo na teh straneh, da ni bil izdan v nobeni evropski državi tak zakon proti narodnim manjšinam. Ta- kih krivic smo deležni samo in izključno mi, ki živimo v svobodoljubni deželi.

:oo:

Posledice odpravljene avtonomije.

V Gorici se je razširila vest, da hoče deželna uprava v Vidmu znižati ali celó ustaviti podporo obrtno-nadaljevalnim šolam na Goriškem. Trgovsko-obrtna zbornica v Gorici se je dvignila na noge in opozorila gospode v Vidmu na težko odgovornost, ki jo vzamejo na svojo vest, ako se bodo morale šole zapreti.

To so sadovi odpravljene avtonomije Goriške. Milijone našega deželnega pre- moženja so odnesli v Videm, v plačilo nam dušajo obrtne šole.

Seveda bo «Nova doba» tudi to krivico zagovarjala.

Nemški poslanci

so objavili ostro spomenico proti razna- rodovalni politiki rimske vlade.

Vsak naročnik

«Goriške Straže» bi moral kupiti in pri- poročati «Ljudski koledar», ki stane sa- mo 2 liri v knjigarni Kat. tisk. društva v Gorici (v Montovi hiši).

Glasitelj miru pred sodiščem!

Veliki francoski pisatelj Henrik Bar- busse, ki je v svojem romanu «Ogenj» opisal vso grozoto svetovne vojne, je postavljen na zatožno klop, ker je pred enim mesecem pozival v javnih govorih francoske vojake, naj se ne vojskujejo v Porurju proti nemškim bratom. Bar- busse je izjavil pred sodniki, da je na svoje govore ponosen in je potrdil se enkrat, kar je bil rekel o nemških bratih.

Francoski militaristi ga bodo gotovo obsodili, a Barbusse bo še bolj zaslovel v Evropi.

Vlada napoveduje boj gostilnam!

V uradnem listu od 25. oktobra je izšel napovedani odlok proti gostilnam. Člen 1. določuje, da mora odslej na- prej priti na vsakih 1000 prebivalcev 1 gostilna. Ako je prebivalcev 500 več, se sme otvoriti še ena.

S tem pa ni rečeno, da se bodo vse odvisne gostilne sedaj kar zaprle. Dolo- čeno je le, da se nova dovoljenja ne bodo več izdajala in tako bo padalo število gostilen polagoma, dokler se ne zniza na zakonito število.

Člen 1. pravi, da se dovoljenje ne pre- kliče, ako kdo gostilno **podeduje**.

Člen 2. stogo zabranjuje izdajanje za- gasnih gostilniških dovoljenj. V 3 členu je določeno, da se obrati, kjer se toči **samo** vino, pivo, likerji in druge al- koholne pijače, ne smejo odpreti pred 10. uro zjutraj ob delavnikih in pred 11. uro ob praznikih.

Pred 10., oziroma 11. uro zjutraj ne smejo prodajati alkoholnih pijač tudi restoranti, kavarne, bari in gostilne, ki razpečavajo razen alkohola n. pr. tu- di kavo ali jedi.

Zvečer se morajo zapirati vsi lokali od 1. novembra do 10. maja ob 10. uri.

Za mesto Gorico so izdana posebna določila. Vse gostilne, kavarne itd. so razdeljene v 4. kategorije. Prva kate- gorija se zapira o polnoči, druga ob 11. uri, tretja ob 10., četrta ob 9. uri. Za ob- čine goriške okolice je določeno, da se zapirajo obrati prvega razreda ob 10. uri, drugega ob 9., tretjega ob 8., četrtega ob 7. uri zvečer.

Strašne številke.

Pretekli četrtek si plačal v Berlinu za 1 ameriški dolar 130 tisoč milijonov mark, prihodnji dan pa že 320 tisoč mi- ljonov.

Dunajska «Arbeiterzeitung»

napadala silno ostro rimsko vlado, ker je poitalijančila drugorodne šole v Italiji.

Ravnateljstvo tolminskega učiteljska naznanja, da je pričel redni pouk 5. no- vembra ob osmi uri.

Razstava južnega sadja v Inomostu.

Od 18. do 25. novembra 1923. se bo vršila v glavnem mestu Tirolskega med- narodna razstava južnih sadežev. Raz- stavljaljo se bo osušeno sadje, zelenjava, olje, pridelki vrtnarstva, sir, namizno vino itd. Inomost ima prekrasno lego in je zelo pripravno križišče trgovine, kjer se morejo južni producenti spoznati s konsumentii iz Avstrije in Nemčije ter skleniti ugodne kupčijske zveze.

Razstavo pripravljamo našim kmečkim združenim organizacijam.

Boj proti nemškemu jeziku

Prefekt na Trentinskem je izdal odlok, s katerim uvaja v vse urade izključno italijanski uradni jezik.

Nemci trdijo, da je krivični odlok na- ravnost neizvedljiv.

Udar ne udar!

Tako piše «Landsmann», prejšnji «Ti- roler» spričo novih batin, ki padajo na nemško ljudstvo. Prefekt v Tridentu je izdal namreč odlok, s katerim se na no- vo urejuje «raba» nemškega jezika v jav- nosti. Raba nemščine bo obstaja- la odslej v tem, da izgine iz vseh javnih napisov in naznanil tudi nemški pre- val in bo vse samo italijansko. Osmrti- ce n. pr., ozanila veselje in plesov, kj se nalepijo na zide, brdo, samo itali- janski. Nemški prevod je zabranjen. Taka bo «zaba» nemškega jezika.

Nekatere izjeme dovoljuje odlok samo za one občine, kjer niso se vsi razredi ljudske šole poitalijančeni.

Ko bo po par letih vse poitalijančeno, bodo tudi te izjeme zginile in nemški jezik bo tako iz javnosti iztrebljen.

Protestni shodi

proti odpravi slovenskih in hrvaških šol na Primorskem so se vršili v Jugoslaviji v Trebnjah, Strugah, Skofji Loki, M. D. v Polju, Št. Vidu, Dobu, Podborštu, Za- gorici, Bukovici, Čenjcicah, Temnici, Velu, Brezicah, Begunjah, Kropi, Ra- dovljici, Krškem, Borovnici, Ormožu, Ilirski Bistrici in Murski Soboti. Kakor poroča časopisje, so pristvovali shodom povsod ogromne množice ljudstva.

Protestne resolucije so bile odposlane belgrajski vladi.

Čitateljem «Straže».

Ker je izšel odlok, s katerim je prepo- vedano delati v tiskarnah ob pondeljkih pred 6. uro zjutraj, bo izhajala «Straža» odslej naprej sele v pondeljek zvečer.

Župan Obljubek

nekdanji slovenski deželni poslanec je imel ob proslavi pohoda na Rim v Gori- ci govor, v katerem je izražal vdanost fašizmu in se mu zahvaljeval za vse do- brote, ki jihjenaredil Slovencem.

Govor je spomina vreden in ga priob- čimo prihodnjič, ker nimamo danes več prostora.

Kaj je novega na deželi

IZ BANJSKE PLANOTE. BATE.

Svoječasno nas je počastil gospod prefekt iz Vidma in mi smo ga prijazno sprejeli, upajoč, da nam izposluje veli- ko dobrot. Kakor nam je bilo ukazano, smo ga pričakovali ob določeni uri na določenem mestu z vsem starešinstvom in županom na čelu. Ustavil se je med nami in popraseval, kaj potrebujemo. Povedali smo mu, da imamo porušene hiše, vodovode, šole in, kar je najhuj- še, porušene po vojski vse ceste. Gospod prefekt nam je obljubil, da bo v krat- kem vse to popravljeno. Oh, kako smo bili mi Banjškarji veseli teh besed.

Izkazalo se je pa, da smo se varali. Obljube so ostale obljube. Oglejmo si samo ceste. Pri nas pridelujemo krom- pir, kapus, seno, drva in ako se hoče- mo preživeti, obleči sebe in družino, mo- ramo peljati te pridelke v Gorico na trg.

Toda po naši cesti nam ni mogoče več voziti. Cesta je globoka in razorana ka- kor potok, tako da če pelje kmet po njej voz sena, morata dva moža držati ob straneh voz, da se ne prevrne in nista pri tem varna svojega življenja.

Že pred vojno so pravili, da italijan- ska vlada dobro skrbi za ceste, vodo- vode itd., toda varali smo se.

Gospod prefekt, izpolnite torej, kar ste nam obljubili, če hočete, da bomo dobri državljani.

Več Banjškarjev.

OSEK.

V noči od 1. na 2. november so neznani dolgoprstneži napravili tukajšnjemu krojaču Jož. Cigoju nenapovedan obisk. Odnesli so mu tri izdelane moške oble- ke, namenjene za neke ohcetarje. V de- lavnico so vdrli tatovi skozi okno in so po isti poti tudi odnesli svoj plen. Orož- niki pridno zasledujejo drzne uzmoviče, toda do sedaj brezuspešno.

Pohlevna strela.

Dne 23. oktobra proti večeru je med hudo nevihto treščilo v dimnik hiše Ko- sovel št. 7 v Oseku. Domača družina je bila zbrana okrog ognjišča. Strela je udarila skozi dimnik na ognjišče ter po- tem švigala okrog ognjišča in po vezi. Pri tem je dvignila in vrgla na tla sta- rejšega sina, starejšo hčer je pa zavrtela s svojo silo trikrat na mestu. Povzročila je med družino seveda velik strah, posebne nesreče pa ni bilo. Dobro je bi-

lo, da je neki slučajno navzoči sorod- nik, ki je sedel pri mizi, ohranil prisot- nost duha in hitro odprl vežna vrata, da se je plesajoča strela lahko poslo- vila.

VRABČE.

Poročati moramo žalostno vest, da je naša občina brez učitelja. Županstvo je bilo zaprosilo pristojno oblastvo, naj se odpošlje v Vrabče učna moč, a naša dvo- razredna ljudska šola je še danes brez učitelja. Ko nas je zapustil 8. oktobra obče priljubljeni in nenadomestljivi gospod nadučitelj Anton Knap, je za- vladala v vasi velika žalost. Več ko 19 let je služil med nami. Da je bil res pravi učitelj, pričajo žalostni otroci in njihovi starši. Gospod Knap je posve- čal občini vse svoje sile: bil je organist, dolgoletni vzorni občinski tajnik in ostal na svojem mestu toliko časa, do- kler so bila uradna vrata odprta slo- venskemu jeziku, med vojno je bil celó občinski sluga.

Zvečer pred odhodom so priredili zaslužnemu vzgojitelju mladine njegovi učenci, sedaj občinski starešine, poslo- vilno slavnost, ki je potekla zelo pristržno in genljivo.

Želimo gospodu nadučitelju mnogo uspeha in veliko sreče v njegovi novi službi na Colu.

MIREN.

V pondeljek dne 29. oktobra se je po- ročil g. Venceslav Lestan, bivši uradnik na dež. odboru v Gorici, sedaj občinski tajnik v Sovodnjah z gđ. Vero Marmo- lja iz znane trgovske hiše v Mirnu. Obilo sreče!

DORNBERG.

Našega g. nadučitelja Jakoba Rojca je zadela težka nesreča: v torek dne 30. m. m. je umrla njegova soproga Pavla. Bila je v najboljših letih in v vsakem oziru vzorna slovenska žena. Blag ji spomin! G. nadučitelju naše sozaljce.

LOG pod Mangartom.

Kruta smrt, ki ne prizanaša zorni mla- dini in ne izkušeni starosti, je posegla 2. t. m. v našo vas in pobrala družinske- ga glavarja očeta Tomaža Mavriča iz Sp. Loga. Bil je star šele 50 let. Pardnev- na bolezen ga je spravila v grob. Zapu- šča vdovo in več otrok. Naj mu sveti večna luč. Družini naše sozaljce.

GOSPODARSTVO

Novo občinsko gospodarstvo

III.

Najvišje tarife občinske užitnine.

Vrsta blaga	Enota	Občine razreda		
		2	3	4
I. Skupina: Pijače.				
Vino 1)	hl.	25.—	20.—	15.—
Boljša vina v steklenicah 2)	ena steklenica	0.50	0.40	0.30
Alkohol, žganje in likerji v sodih do 25 stopinij alkohola	hl.	25.—	20.—	15.—
50 " "	"	50.—	40.—	30.—
75 " "	"	75.—	60.—	45.—
čez 75 " "	"	100.—	80.—	60.—
Iste pijače, toda v steklenicah	ena steklenica	1.—	0.80	0.60
Pivo	hl.	15.—	10.—	10.—
Kisle vode	"	10.—	5.—	5.—
Namizne mineralne vode	"	10.—	5.—	5.—
Sirup, raznovrstni ekstrakti za pripravljane pijač	100 kg.	35.—	30.—	25.—
1.) Od kisa, jabolčnika in drugih pijač, ki se pripravljajo iz sadja, se sme pobirati največ 60 odstotkov od občinske užitnine, ki je določena na vino.				
Od mošta in svežega grozdja se pobira 90 odstotkov, odnosno 65 odstotkov od občinske užitnine, ki je določena na vino od posušenega grozdja se pa lahko pobira dvakrat večja občinska užitnina.				
2.) Steklenica, od katere se sme pobirati zgoraj navedena občinska užitnina, je steklena posoda, ki drži več kot 1/2 litra do 1 litra. Za isti način kot od boljših vin v steklenicah se pobira tudi občinska užitnina od drugih alkoholnih pijač, piva, kisljih ni mineralnih vod, ki se nahajajo v steklenicah.				
II. Skupina: Živila.				
Voli in volički	od glave	80.—	65.—	55.—
Krave in biki	"	45.—	35.—	30.—
Teleta, stara več kot eno leto	"	40.—	35.—	30.—
" manj stara	"	35.—	30.—	25.—
Konji, mule in osli	"	25.—	20.—	15.—
Prašiči do 30 kg.	"	8.—	6.—	4.—
" več kot 30 kg.	"	30.—	25.—	20.—
Ovce, koze, koštruni in ovni	"	1.50	1.20	1.—
Jagnjeta in mlade koze	"	0.70	0.60	0.60
Sveže telečje meso	100 kg.	45.—	40.—	35.—
Svinisko meso	"	40.—	35.—	30.—
Goveje in ovčje meso	"	35.—	30.—	20.—
Konjsko meso	"	12.—	10.—	8.—
Osoljeno, ukajeno ali pa na katerikoli način pripravljeno meso	"	65.—	55.—	45.—
Bela mast	"	40.—	30.—	20.—
je prosto užitnine				
Mleko	1 hl.	4.—	3.—	3.—
Jajca	100 kg.	12.—	30.—	20.—
Sir in drugi mlečni izdelki navadne kakovosti	"	25.—	20.—	15.—
Sveže ribe	"	40.—	30.—	20.—
Konservirane ribe razven naslednjih: Polenovka, slaniki, sardine in razne usoljene ribe v sodih	"	60.—	50.—	40.—
Sočivje	"	20.—	15.—	10.—
Zelenjava in vrtnina	"	8.—	6.—	5.—
Sladkor in med	"	4.—	3.—	2.—
Marmelada in sadne konzerve	"	20.—	15.—	10.—
Navadna čokolada v prahu in v kosih	"	30.—	25.—	20.—
Kakao	"	40.—	30.—	20.—
Kava	"	30.—	20.—	15.—
Nadomestki kave	"	80.—	65.—	55.—
Drugo kolonijalno blago in dišave	"	40.—	30.—	25.—
10 % od vrednosti blaga				
Druga živila:				
a) navadne kakovosti		5 odstotkov od vrednosti		
b) izvrstne "		10 " " "		
Skupina III.: Masti, milo in parfumi.				
Rastlinko in živinsko olje	100 kg.	14.—	12.—	10.—
Maslo	"	20.—	15.—	12.—
Loj	"	7.—	6.—	5.—
Oljnata semena in sadovi	"	3.50	3.—	2.50
Olja in druge mastne snovi, ki se ne uporabljajo za živila	"	4.—	3.—	2.—
Navadno milo in čistila	"	8.—	6.—	5.—
Fino milo in parfumi		100 odstotkov od vrednosti		
IV. Skupina: gorivni material.				
Drva	100 kg.	1.50	1.—	1.—
Drveno oglje	"	2.—	1.50	1.50
Kamenito oglje in koks	"	4.—	3.—	3.—
Kalcijžki karbid	"	10.—	5.—	5.—
Plinova luč	m ³	0.025	0.015	0.015
Električna sila	wat	0.02	0.01	0.01
Mineralna olja	100 kg.	5.—	4.—	3.—

Vrsta blaga	Enota	Občine razreda		
		2	3	4
Vosek, pripravljen v svečah ali v drugih izdelkih	"	40.—	30.—	25.—
Sveče iz stearina, margarine in parafina	"	25.—	20.—	15.—
Sveče iz loja	"	8.—	7.—	6.—
Druge gorivne snovi		5 odstotkov od vrednosti		

V. Skupina: Krma.

Oves, suhi bob, ječmen rožiči, otrobi	100 kg	4.—	3.—	2.—
Proso, slama, seno, želoč, grašice, svetlika	"	2.—	1.—	1.—
Trava in korenike za živino in za steljo	"	2.—	1.—	1.—
Druga piča		5 odstotkov od vrednosti		

VI. Skupina: stavbinski material.

Pesek, prod		1 odstotek od vrednosti		
Kamnje in raznovrstni material za zidanje	1	"	"	"
Malec (gips), asfalt, vulkanskih pesek, apno, cement	2	"	"	"
Ardesie v ploščah	3	"	"	"
Strešna opeka, navadna opeka, opeka za podove	3	"	"	"
Marmor, granit in drugo kamenje v sploščah ter izdelki	5	"	"	"
Stavbinski les	5	"	"	"
Statve in drugi lesni izdelki	10	"	"	"
Metali v ploščah, palicah, žici	5	"	"	"
Metal, ki je vzidan v posamezne predmete, ki sestavljajo poslopje	10	"	"	"
Peči	10	"	"	"
Steklo in kristali v ploščah	10	"	"	"
Papir za krašenje in tapeciranje	10	"	"	"
Barvana zemlja	5	"	"	"
Lak barve (emalj) in barve	10	"	"	"
Drugi stavbinski material	10	"	"	"

VII. Skupina: Pohištvo.

a) navadno pohištvo	5 odstotkov od vrednosti
b) fino "	10 odstotkov od vrednosti

VIII. Skupina: Razno blago.

Papir in navadni karton	5 odstotkov od vrednosti
Fini papir, fini karton, registri, pisarniške potrebščine	10 " " "
Izdelki iz kristala, stekla, kamenine, porcelana, ločja, trstike in iz vrbovih vej	10 " " "
Karte za igro	10 " " "
Škrob	5 " " "
Lovski smodnik	5 " " "
Svinčene kroglice	5 " " "
Domače orodje	5 " " "

V prihodnji številki „Gor. Straže“

bomo poročali še o različnih določbah kr. odloka z dne 24. sept. 1923, ki ki urejuje obseg občinske užitnine, ker moramo danes te določbe radi pomanjkanja prostora opustiti.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Popravek.

V „Gor. Straži“ smo pomotoma poročali, da je odpravljen 20 lirski vinski državni davek. Člen prvi kr. odloka z dne 24. sept. 1923, ki urejuje občinsko užitnino, odpravlja sicer dodanašujo državno užitnino na vino, ne odpravlja pa državnega 20 lirskega vinskega davka, ki je bil na novo urejen po kr. odloku z dne 12. julija 1923. št. 1510. Kmetje vinorejci so se te naše vesti zelo razveselili, toda nam je težko, da ni bila naša vest pravilna.

Mestne novice

Na grobu Frana Erjavca.

Zadnji četrtek na praznik vseh svetnikov je položilo izobraževalno društvo «Mladika» v Gorici na grob pisatelja Frana Erjavca lep venec. Kakor znano, počiva nepozabni slovenski pisatelj in naravoslovec Fran Erjavce na pokopališču v Gorici. Naša goriska organizacija je hotela počastiti spomin tega odličnega našega moža, zato je okrasila njegov grob. Narod, ki svojih velikih mož ne slavi, svojega imena vreden ni.

Počastitev mrtvih.

Zadnji četrtek in petek, — dneva posvečena spominu mrtvih, — je skoro vse mesto pohitelo na grobove. Zlasti v četrtekpopoldne so se vile pravcate procesije na pokopališče pri Krombergu in na novo ob Mirenski cesti. Z žalnimi

spomini v srcu so hiteli meščani na grobove svojih dragih. Tam so se v tihi molitvi zatopili v skrivnost smrti in so z belim, peštrim cvetjem okrasili hladne domove onih, ki so odšli pred nami. Na obe pokopališči so vozile avtokorijere. Tudi vojasko pokopališče pri kapucinih je bilo mnogoštevilno obiskano.

DAROVI.

Za Slovensko sirotišče: Gospod Mihael Ortar iz Amerike 30 L.

Ob poroki g. učitelja Huberta Močnika z gospico Mimi Slokarjevo iz Lokavca nabrali veseli svatje 105 L.

V Dornbergu in v Zaloscah je bila letos bogata in izvrstna vinska letina. Dobro ljudstvo je nabralo v zahvalo dobrotnemu Bogu 9 hl vina za Slovensko sirotišče. Hvala g. nadučitelju Krizmanu, g. organistu Saksidi in vsem gg. podzupanom in drugim za trud.

Bog obilo poplačaj!

POSLANO *)

Ker se o moji osebi razširjajo razne podle govorce, opozarjam tem potom, da vložim tožbo proti vsakomur, ki maže mojo čast. Vsi dotični, ki so zaupali moji osebi reševanje vojne odškodnine, naj bodo brez skrbi. Moje delovanje je čisto, in ko bodo vloge za odškodnino rešene, vdobe vse moje stranke pravočasno obvestilo. Za vsako informacijo sem vedno na razpolago v moji pisarni v Gorici, Via Arcivescovado 7.-II.

Dragotin Kerševani,

IZJAVA *)

Podpisani izjavljam, da za dolgove, katere dela moja mati Frančiška Pavšič in Ravnice, št. 5, nisem plačnik!

ALOJZIJ PAVŠIČ.

V Ravnici, 3. novembra 1923.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor

ZDRAVNIK

dr. Rado Sfiligoj

sprejema za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni v Gorici, Via Mameli št. 8-I. od 9. — 11. in 14. — 15.

Kje se nahaja Bednařikova knjigoveznica?

V prostorih Zadrudne tiskarne v Gorici na Placuti, vogal via Orzoni.

POSESTVO JE NA PRODAJ v Svetem pri komnu št. 27 obstoječe iz eno-nadstropne hiše, vrta vodnjaka in zemljišča. Cena po dogovoru. Informacije istotam.

NA PRODAJ JE MALO POSESTVO S HIŠO IN HLEVOM za dve kravi na glavni cesti. Hiša je pripravna za vsako obrt. Cena 30.000 Lir. Pojasnila daje Ivan Boltar, Grgar 55.

Pohištvo.

v zalogi po jako znižanih cenah. Visoke omare od L. 195.—, nizke omare od L. 175.—, postelje od L. 90.— naprej. Kompletne pohištvo za spalnice od L. 770.—, kompletne kuhinje od L. 450.— naprej.

Pohištvo po vzorcih se izvrši tekom 14 dni. Razven drugih mizararskih izdelkov izdelujemo vsakere lesene predmete za cerkve.

BRATA MIHELIČ, mehanično mizarstvo v BOVCU.

IVAN KACIN, izde. klavirjev, harmonijev, orgelj, zaga vijolinov, mandolinov, kitar, strun i. t. d. se je preselil v nove prostore v ulico Rastello št. 12-I.

POZOR!

na staro slovensko trvdko

Razprodajam pohištvo po jako znižanih cenah. in sicer

- Omare od 200 lir naprej
- posteljnjake 90 " "
- vzmeti (šušte) " 70 " "
- blazlne 60 " "
- kompletne spalnice 800 " "

Velika izbira navadnih in finejših sob kakor tudi železnih posteljnjakov. Priporoča so

Ant. Breščak

največja zaloga pohištva na Goriškem z lastno tovarno v Gorici, Via G. Carducci 14 (prej Gosposka ulica) in V. G. Favetti št. 3

IVAN COTIČ

kamnoseški mojster

Sovodnje pri Gorici

se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo nagrobnih spomenikov in drugih v to stroko spadajočih del,

Izšel je ravnokar

„Ljudski koledar 1924“

z zelo bogato vsebino in mnogimi slikami. Razen zelo izčrpnega pregleda čez l. 1923. Vam nudi veliko gospodarskega gradiva, ki bo naše kmete-gospodarje gotovo zanimalo.

Dobite ga za 2 liri

v knjigarni Katoliškega tiskovnega društva v Gorici (v Montovi hiši).

Prodaja na obroke.

S prvim septembrom je otvorila firma: «Grande Emporio Rateale» (centrala v Trstu),

Via Garibaldi 20, II p. (prej via Teatro)

svoje podružno skladišče.

Prodaja: izgotovljene obleke in po meri, najfinejše manufakturno blago, suknje, dežne plašče, obuvalo, klobuke, ovratnike, rokavice, naramnice, perilo itd.

Cene brez konkurence! Obroki mesečni in tedenski. Krojačnica prvega reda. Gorica, Via Garibaldi 20-II.

Ortopedični zavod trvdke A. PORZIO

s sedežem v CREMONI - ulica Bombeccarla 3

KILA (BRUCH)

se leči brez operacije

Z naše pripravo t. j. z našim kilnim pasom se popolnoma in zanesljivo ustavi vsakovrstna in obsežna KILA (Bruch). - Ta način je nov, pripraven in zanesljiv bodisi za odrasle kakor tudi za otroke. - Neprestane in zanesljive uspehe priznavajo in odobravajo tudi najboljši zdravniki v tej bolezni.

Posebne životne pase za ženske! — Elastične nogavice za otekle žile!

Specijalist te znane trvdke se bo mudil v sledečih dneh v spodaj navedenih krajih:

- v Gorici** - v Hotelu Treh Kron v četrtek 8. novembra 1923.
- v Čepovanu** - v Hotelu Hojak Petra v petek 9. novembra.
- v Kanalu** - v Hotelu Gorjup v soboto 10. novembra,
- v Tolminu** - v Hotelu Modrijan v nedeljo 11. novembra
- v Cerknem** - v Hotelu Makuc v ponedeljek 12. novembra.
- v Idriji** - v Hotelu Didic v torek 13. novembra
- v Ajdovščini** - v Hotelu Bratina v sredo 14. novembra.
- v Vipavi** - v Hotelu Adrija v četrtek 15. novembra.
- v Dornbergu** - v Hotelu Scimiga v petek 16. novembra.
- v Komnu** - v Hotelu Žigon v soboto 17. novembra.

in sicer od 9. ure zjutraj do 3. pop. Na zahtevo gre tudi na dom

Andrej Mavrič

Via Carducci 3 - Gorizia - Via Carducci 3

RAZGLAS

Slavnemu občinstvu se naznanja, da si je nabavila zgoraj omenjena trvdka veliko množino jesenskega in zimskega blaga po spodaj označenih **jako nizkih** cenah in to kljub veliki draginji:

Madapolan „Grande Reclame“ 80 cm. L. 2.80	Žimnice	50.— naprej
Tela Madonna " " 3.80	Vzmeti	90.— "
Tela Gorizia, boljše vrste " " 3.80	Moške nogavice	1.— "
Specijalita „Mavrič“ " " 4.50	Brisače	3.— "
Madapolan „Sposalizio“ " " 4.20	Kuhiniske brisače	2.— "
Družinsko platno najtežje vrste " " 5.—	Ženske nogavice	2.80 "
Rujavo platno „Bozen“ 80 cm. " " 4.—	Ženska volna za suknje	14.— "
Platno za rjuhe 150 cm. od " " 7.— naprej	Velur " " " " 24.— "	
Žepni robci " " -75 "	Fantazija, 140 cm. " " " " 9.— "	
Jradl za žimnice 100 cm. " " 5.— "	Popelin " " " " 15.— "	
Oxford za predpasnike in srajce " " 3.— "	Zefir " " " " 3.— "	
Posteljne preproge od " " 25.— "	Fruštanj " " " " 2.50 "	
Predposteljne preproge " " 8.— "	Kambrik " " " " 3.— "	
" " na meter " " 4.— "	Satin, 130 cm. " " " " 7.— "	
Posteljne odeje volnene " " 40.— "	Moško sukno, 140 cm. " " " " 10.— "	
Kovtri " " 59.— "	Hlačovina, 130 cm. " " " " 7.— "	

Po najnižjih cenah se vdobil še sledeče potrebščine

- Dežni plašči
- Suknje } za moške
- Obleke } in otroke
- Volna
- Žima
- Bombaž
- Odpadki svile

V zalogi ima mnogo čehoslovaškega blaga platna, kakor tudi maje, izvrstna in trzežna kvaliteta in česko perje.

Lastna krojačnica, ki sprejme vsako naročilo in izvršuje vse točno in solidno po zmernih cenah.

Največja izbira kožukovine po tovarniških cenah.

Postrežba najboljša!

Postrežba najboljša!

Kmetovalci!

Kdor želi TOMAZEVO ŽLINDRO, kalijevo soli ali druga umetna gnojila, naj jih naroči pri domači hranilnici ali zadrugi, v goriški okolici pa pri

Zadružni Zvezi v Gorici

Corso Giuseppe Verdi 37, I. nadstropje.